

Nr 138

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående svenskt utvecklingsbistånd, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I propositionen nr 100 har Kungl. Maj:t (bilaga 4, s. 78—80 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 23 februari 1962) föreslagit riksdagen att godkänna de förslag beträffande exportkreditgarantigivningen, som i nämnda statsrådsprotokoll angivits.

Vidare har i de likalydande motionerna I: 641 av herr *Kaijser m. fl.* och II: 793 av herr *Gustafsson* i Stockholm *m. fl.* hemställts bl. a., att riksdagen måtte besluta, att Kungl. Maj:t må inom den av riksdagen fastställda garantiramen för exportkrediter tills vidare reservera 400 milj. kr. för särskilt liberal kreditgarantigivning på u-länderna.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 793.

Vid framläggandet av förslag till 1961 års riksdag om höjning av totalramen för garantigivningen till 2 000 milj. kr. att gälla intill utgången av budgetåret 1962/63 framhölls bl. a., att vid förordnandet av en garantiram av 2 000 milj. kr. hänsyn hade tagits till att en vidgad svensk biståndsgivning till u-länder skulle komma att medföra ökat behov av utrymme för exportkreditgarantier.

Exportkreditgarantier beviljas redan nu i relativt stor utsträckning för export till u-länder. Det kan sålunda nämnas, att exportkreditnämndens utestående totalengagemang (utfärdade och i utsikt ställda garantier) för export till dylika länder den 31 december 1961 uppgick till 329 milj. kr., vilket motsvarar drygt en tredjedel av samtliga garantier. För dessa garantier har i princip tillämpats de villkor, exempelvis rörande kredittider och betalningsvillkor i övrigt, som regelmässigt uppställs. I och med att ökade resurser över huvud taget ställts till förfogande finns ett ökat utrymme för sådan normal garantigivning till u-länderna.

I samband med en ökad svensk biståndsgivning till u-länder kan det emellertid föreligga behov av att oberoende av de allmänna principer som tillämpas för garantigivningen kunna stödja från biståndssynpunkt särskilt önskvärd export till ifrågavarande länder. Det kan sålunda vara önskvärt att

kunna garantera även i fall då kredittidens längd eller andra omständigheter lägger hinder i vägen för garantistöd i normal ordning. Det kan härvidlag erinras om att den normala längsta kredittid, som för närvarande tillämpas i enlighet med internationellt vedertagna normer, utgör fem år. För att sådana ur biståndssynpunkt särskilt angelägna projekt skall kunna genomföras torde det i många fall vara erforderligt att vid garantigivningen tillämpa för exportörer gynnsammare villkor än som normalt gäller. Projektets karaktär bör få avgöra hur långt utöver gängse villkor det i det enskilda fallet kan vara motiverat att gå. Hänsyn bör bl. a. tagas till projektens inpassning i eventuellt förefintliga utvecklingsprogram för u-landet i fråga.

Den svenska exportkreditgarantigivningen har hittills karakteriserats av att den anpassats till internationella överenskommelser på hithörande område. Det torde ligga i svenskt intresse att så sker allt framgent. Med hänsyn härtill bör i enlighet med utvecklade praxis och principer, som i här avsedda fall kan komma att tillämpas för en särskilt liberal garantigivning på u-länderna, anmälas till vederbörande internationella organ, i första hand Bernunionen.

En sådan generell möjlighet att tillämpa liberalare villkor på ur biståndssynvinkel särskilt intressanta enskilda projekt i skilda länder bör i fall så anses lämpligt kunna kompletteras med bilaterala avtal mellan Sverige och ett eller flera särskilt utvalda u-länder.

Det kan i detta sammanhang erinras om det avtal som år 1961 träffats med chilenska regeringen om långfristiga exportkrediter för vissa leveranser i samband med återuppbyggnadsarbetet efter den våren 1960 inträffade naturkatastrofen i Chile. För dessa garantier, som avser krediter intill ett belopp av 20 milj. kr., skall gälla en kredittid av intill 10 år.

För att säkra att utrymme finnes för en sådan mera selektiv garantigivning för särskilda exportprojekt av intresse för u-länderna som här skisserats, synes Kungl. Maj:t inom den av riksdagen fastställda garantiramen böra tills vidare reservera 200 milj. kr. för ändamålet. Den nuvarande ramen för garantigivningen — 2 000 milj. kr. — gäller till och med budgetåret 1962/63, och riktlinjerna för garantigivningen i fortsättningen måste sålunda underställas riksdagen redan år 1963.

Det administrativa handhavandet av den speciella garantigivning varom här är fråga torde få övervägas av Kungl. Maj:t. Det ligger i sakens natur, att riktlinjerna för den speciella garantigivningen bör anknytas till vad som gäller för garantigivningen i stort. Den närmare utformningen av dessa riktlinjer och av erforderligt samråd mellan exportkreditnämnden och organ som handlägger biståndsärenden torde — sedan frågan behandlats av beredningens för internationella biståndsfrågor arbetsgrupp för kommersiellt bistånd — få ankomma på Kungl. Maj:t. Departementschefen förutsätter vidare, att för det fall en eventuell garantiverksamhet av här ifrågakommande slag medför förluster, riksdagen i särskild ordning anvisar medel för deras täckning.

Utskottet. Exportkreditgarantier beviljas redan nu i relativt stor utsträckning för export till u-länder. Såsom i propositionen nämnts uppgingo exportkreditnämndens utestående totalengagemang — utfärdade och i utsikt ställda garantier — för export till dylika länder vid utgången av år 1961 till 329 milj. kr., vilket motsvarar drygt en tredjedel av samtliga garantier. För dessa garantier ha i princip tillämpats de villkor, som regelmässigt uppställas.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att det i samband med en ökad svensk biståndsgivning till dessa länder kan föreligga behov av att oberoende av de allmänna principer, som tillämpas för garantigivningen, kunna stödja från biståndssynpunkt särskilt önskvärd export till ifrågavarande länder. Utskottet vill därför tillstyrka, att för den mindre restriktiva garantigivning, varom här är fråga, Kungl. Maj:t får inom den av riksdagen fastställda garantiramen reservera visst belopp.

Departementschefen har föreslagit, att för angivna ändamål skall få tagas i anspråk 200 milj. kr. Det bör här observeras, att detta belopp anger en gräns icke för den totala ytterligare garantigivningen på u-länderna utan för den del härav, som skall kunna lämnas på speciellt liberala villkor.

Vad beträffar beloppets storlek har utskottet funnit sig sakna anledning att frångå Kungl. Maj:ts förslag härutinnan och avstyrker alltså det motionsvis gjorda yrkandet. Skulle denna särskilda garantigivning visa sig ändamålsenlig och skulle det föreslagna beloppet förhållandevis snabbt tagas i anspråk, har utskottet icke något att erinra mot att detta belopp i mån av behov överskrides. Det må i sammanhanget erinras om att den nuvarande ramen för garantigivningen — 2 000 milj. kr. — gäller till och med budgetåret 1962/63, varför riktlinjerna för garantigivningen i fortsättningen måste underställas riksdagen redan år 1963.

Vad departementschefen i övrigt under förevarande punkt anfört har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt i anledning av motionerna I: 641 och II: 793, såvitt nu är i fråga, godkänna de förslag beträffande exportkreditgarantigivningen, som i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 23 februari 1962 angivits.

Stockholm den 18 maj 1962

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Boman, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Ivar Johansson, Axel Johannes Andersson, Ragnar Bergh, Fritz Persson, Per Jacobsson, Bengtson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Mårtensson och Bertil Petersson; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Karlsson i Olofström, Alm-gren, fröken Elmén, herr Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Lassinantti, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Uddevalla, Andersson i Knäred, Boh-man, Gustafsson i Kärby, Blomkvist och Nelander.